

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ПОРЯДОК
вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Національній
академії внутрішніх справ**

Київ 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням Вченої ради
Національної академії
внутрішніх справ
від 29 жовтня 2024 року,
протокол № 23/3-2

Уведено в дію наказом НАВС
від ____ . ____ . 2024 № _____

ПОРЯДОК

вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Національній академії внутрішніх справ

1. Загальні положення

1.1. Порядок вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти (далі – Порядок) регламентує порядок реалізації здобувачам вищої освіти права вільного вибору навчальних дисциплін в Національній академії внутрішніх справ (далі – Академія), відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та «Положення про організацію освітнього процесу в Національній академії внутрішніх справ», затвердженого рішенням Вченої ради НАВС від 24.09.2024 (протокол №21/2-3) та «Положення про регламентацію забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національній академії внутрішніх справ» затвердженого рішенням Вченої ради від 24.09.2024 (протокол №21/2-3).

1.2. Цим Порядком регламентується порядок формування каталогів вибіркових навчальних дисциплін (далі – Каталог), доведення їх до здобувачів вищої освіти, а також процедура обрання здобувачами вищої освіти (далі – Здобувачами) навчальних дисциплін з Каталогу.

1.3. Порядок ґрунтується на засадах студентоцентрованого підходу і вільного творчого навчання, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів Здобувачів, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії з урахуванням їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду.

Реалізація Здобувачем індивідуальної освітньої траєкторії шляхом вільного вибору навчальних дисциплін дозволяє йому:

- поглибити рівень професійних знань в межах обраної спеціальності та освітньої програми;
- здобути додаткові спеціальні (фахові) компетентності та/або додаткові результати навчання;
- ознайомитися із сучасними досягненнями у різних галузях, що дозволяє розширити або поглибити програмні результати навчання за загальними і професійними компетентностями у межах обраної спеціальності або споріднених спеціальностей у тій самій галузі знань.

1.4. Дія цього Порядку поширюється на всіх Здобувачів, які навчаються за освітніми програмами першого (бакалаврського), другого (магістерського) і третього (освітньо-наукового) вищої освіти рівня.

1.5. Обсяг вибіркового навчальних дисциплін становить не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою, за якою навчається Здобувач на відповідному рівні вищої освіти (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання).

1.6. Здобувач обирає виборні дисципліни відповідно до навчального плану, за яким він навчається, що визначає кількість і обсяг навчальних дисциплін вільного вибору Здобувача для кожного семестру. При цьому Здобувач має право вибрати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших освітніх програм у межах обраної спеціальності або споріднених спеціальностей у тій самій галузі знань.

2. Організаційно-методичне забезпечення формування вибіркової складової навчальних планів

2.1. Вибіркова складова навчального плану Здобувача спрямована на індивідуалізацію навчання особи, задоволення її освітніх і професійних потреб, а також на підтримання традицій та ефективне використання можливостей і ресурсів Академії, задоволення регіональних і відомчих потреб тощо.

2.2. Формування індивідуальної освітньої траєкторії Здобувача здійснюється:

– в межах вибіркової складової відповідного навчального плану – шляхом обрання навчальних дисциплін вільного вибору;

– в межах нормативної складової відповідного навчального плану – шляхом обрання теми курсової роботи/індивідуального проекту, теми кваліфікаційної роботи, а також вибору місця проходження практичної підготовки (для Здобувачів, які навчаються за кошти фізичних та/або юридичних осіб).

2.3. Формування індивідуальної освітньої траєкторії слухачів і курсантів, які навчаються за державним замовленням, здійснюється шляхом вибору спеціалізованого блоку навчальних дисциплін (переважно фахових), що забезпечують спеціалізовану підготовку здобувача в межах обраної освітньої програми, і спрямований на виконання державного замовлення Міністерства внутрішніх справ України. Перелік таких вибіркового дисциплін визначається в навчальних планах, що формується на основі типових навчальних планів підготовки відповідної категорії Здобувачів за пропозицією МВС України.

2.4. До переліку вибіркового навчальних дисциплін відповідної освітньої програми не можуть бути включені дисципліни, що аналогічні за змістом з обов'язковими навчальними дисциплінами цієї освітньої програми.

2.5. Основними критеріями формування вибіркової складової навчального плану є затребуваність стейкхолдерами, а також наявність

відповідного кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення. Додатково можуть враховуватись відгуки Здобувачів про якість викладання відповідних дисциплін, результати підсумкового та контролю залишкових знань тощо.

2.6. Результати вибору Здобувачем навчальних дисциплін зазначаються в його індивідуальному навчальному плані в розділі «Вибіркові освітні компоненти» у відповідному семестрі.

2.7. Вибіркові навчальні дисципліни, які внесені до індивідуального навчального плану Здобувача, є обов'язковими для вивчення.

3. Формування каталогу вибіркового дисциплін

3.1. Каталог вибіркового дисциплін (далі – Каталог) – це систематизований анотований перелік навчальних дисциплін, які відносяться до вибіркового складової освітньої програми для певного рівня вищої освіти.

3.2. Каталоги формуються окремо для кожної освітньої програми і включають в себе дисципліни, які можуть обиратися Здобувачами у відповідному навчальному році.

3.3. Формування Каталогу має відповідати принципам альтернативності, змагальності та студентоцентризму.

3.4. Зміст навчальних дисциплін, включених до Каталогу, повинен відповідати вимогам актуальності, наукоємності, практичної спрямованості, а також враховувати особливості підготовки здобувачів на певному рівні вищої освіти за певною спеціальністю та галуззю знань. Навчальні дисципліни, включені до Каталогу, спрямовані на формування результатів навчання для набуття, як правило, спеціальних (фахових) компетентностей.

3.5. Обсяги вибіркового навчальних дисциплін, включених до Каталогу, а також форми підсумкових контролів за результатами їх вивчення, визначаються відповідним навчальним планом та є, як правило, уніфікованими (в межах одного семестру). Обсяг кожної вибіркового дисципліни становить, як правило, не менше 3 кредитів.

3.6. У Каталозі надається короткий опис кожної навчальної дисципліни (анотація), визначаються вимоги, що передують вивченню дисципліни, обсяг в кредитах ЄКТС, форма підсумкового контролю, кафедра, яка забезпечує викладання, як правило, очікувані результати вивчення дисципліни, та інша необхідна інформація.

Навчальні дисципліни можуть бути включені до Каталогу лише за умови їх повного кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення, необхідного для їх викладання та засвоєння.

3.7. Формування та щорічне оновлення (за необхідності) Каталогів вибіркового навчальних дисциплін здійснюється відділом організації освітнього процесу (далі – ВООП) в такому порядку:

– наприкінці кожного навчального року ВООП аналізує результати вибору та вивчення здобувачами вищої освіти вибіркового дисциплін (в тому числі результати опитування Здобувачів);

– за результатами такого аналізу, а також з урахуванням необхідності затвердження нових та внесення змін до чинних освітніх програм, ВООП ініціює перегляд уже сформованих Каталогів або створення нових Каталогів вибіркового дисциплін;

– упродовж першого місяця нового навчального року кафедри, що пропонують вибірково навчальні дисципліни, надають до ВООП схвалений на їх засіданні анований перелік вибіркового дисциплін, а також інформацію про їх кадрове, навчально-методичне, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення (за попередньо визначеною ВООП формою);

– розгляд та оцінка наданих кафедрами пропозицій здійснюється робочою групою, склад якої затверджується першим проректором Академії за пропозицією начальника ВООП. До складу робочої групи мають обов'язково входити гаранті відповідних освітніх програм, які є відповідальними за розробку та актуалізацію Каталогу для кожної спеціальності та рівня вищої освіти;

– за результатами розгляду наданих кафедрами пропозицій до переліку вибіркового дисциплін, оцінки їх кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення, а також аналізу рейтингових списків вибіркового навчальних дисциплін за попередні навчальні періоди, робоча група формує остаточний список вибіркового дисциплін;

– ВООП здійснює перевірку наявного методичного та кадрового забезпечення вибіркового дисциплін, визначених робочою групою, і виносить їх на затвердження вченою радою Академії;

– Каталоги вибіркового навчальних дисциплін та зміни до таких Каталогів затверджуються вченою радою Академії не пізніше, ніж до початку другого семестру поточного навчального року і можуть бути надані здобувачам вищої освіти для вибору навчальних дисциплін на наступний навчальний рік;

– затвержені вченою радою Каталоги вибіркового навчальних дисциплін та зміни до таких Каталогів розміщуються на офіційному сайті Академії для загального ознайомлення, а також завантажуються до автоматизованої системи управління Академією (далі – АСУ НАВС).

3.8. За зміст та реалізацію вибіркової навчальної дисципліни несе відповідальність завідувач кафедри, за якою закріплено викладання відповідної навчальної дисципліни.

4. Вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін

4.1. Вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін має бути усвідомлений. Процедурі такого вибору передують ознайомлення здобувачів із Каталогом вибіркового дисциплін (переліком спеціалізованих блоків навчальних дисциплін – для Здобувачів, які навчаються за рахунок коштів державного бюджету), а також із порядком, термінами, умовами формування віртуальних навчальних груп/потоків для їх вивчення.

4.2. Науково-педагогічні працівники кафедри, що забезпечують викладання вибіркового дисциплін, за погодженням із керівництвом

відповідного навчально-наукового інституту можуть проводити (у позанавчальний час) презентації запропонованих до вибору навчальних дисциплін.

4.3. ВООП за поданням завідувача кафедри або з власної ініціативи може встановлювати обмеження щодо кількості навчальних груп/потоків для вивчення конкретної вибіркової дисципліни з урахуванням результатів оцінки її кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення.

4.4. Здобувач обирає виборні дисципліни відповідно до навчального плану, за яким він навчається, що визначає кількість і обсяг навчальних дисциплін вільного вибору Здобувача для кожного семестру. При цьому Здобувач має право вибрати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших освітніх програм у межах обраної спеціальності або споріднених спеціальностей у тій самій галузі знань. Для реалізації такого права Здобувач звертається до начальника ВООП (навчально-наукового інституту) із заявою на ім'я першого проректора Академії щодо надання дозволу на вибір навчальних дисциплін з Каталогу вибіркових дисциплін іншої освітньої програми. Заява, після погодження із гарантом відповідної освітньої програми, передається на розгляд першому проректору Академії.

У разі прийняття позитивного рішення за результатами розгляду заяви, запис Здобувача на вибіркові дисципліни з Каталогу вибіркових дисциплін іншої освітньої програми здійснюється з урахуванням можливості забезпечення викладення таких дисциплін Здобувачеві у відповідному семестрі, а також наповнюваність відповідних навчальних груп. У разі неможливості формування навчальної групи/потоків для вивчення певної дисципліни, Здобувачеві може бути надана можливість опанувати обрану дисципліну індивідуально з використанням змішаної форми навчання та індивідуальних консультацій (за його заявою на ім'я першого проректора Академії, погодженої із начальником ВООП (навчально-наукового інституту) та завідувачем відповідної кафедри, що забезпечує викладання цієї вибіркової дисципліни).

4.5. Терміни вибору Здобувачами навчальних дисциплін визначаються із урахуванням часу, необхідного для забезпечення своєчасного планування та організації освітнього процесу (розподілу Здобувачів у групах і потоках для планування навчального навантаження науково-педагогічних працівників), його методичного і кадрового забезпечення.

4.5.1. Вибір навчальних дисциплін Здобувачами здійснюється кожного навчального року на початку весняного семестру, починаючи з першого року навчання або до початку другого семестру в разі наявності в навчальному плані вибіркового дисциплін в другому семестрі. Узагальнені результати використовуються для формування робочих навчальних планів на наступний навчальний рік.

4.6. Процедура вибору Здобувачами навчальних дисциплін із Каталогу (переліку спеціалізованих блоків навчальних дисциплін) реалізується через АСУ НАВС та включає такі етапи:

1) Реєстрація Здобувачів в АСУ НАВС та створення їх особистих кабінетів (для Здобувачів першого курсу).

2) Здійснення Здобувачем вибору навчальної дисципліни з Каталогу (спеціалізованого блоку навчальних дисциплін) в особистому кабінеті АСУ НАВС на визначені періоди навчання (семестр, навчальний рік). Тривалість етапу – 14 днів.

Вибір Здобувачем навчальної дисципліни підтверджується шляхом встановлення відміток у відповідних полях АСУ, що визначають пріоритетність Здобувача у вивченні запропонованих вибіркової дисципліни.

3) Попереднє опрацювання результатів вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін із Каталогу (переліку спеціалізованих блоків навчальних дисциплін). Методисти (начальники) курсів здійснюють постійний контроль та організаційний супровід процедури вибору навчальних дисциплін з метою забезпечення участі у ній усіх Здобувачів відповідного курсу (групи/потокі).

Якщо Здобувач у визначений для здійснення процедури вибору навчальних дисциплін термін не скористався наданим йому правом вільного вибору навчальних дисциплін (незважаючи на повідомлення методиста (начальника) курсу), відповідальні працівники ВООП (навчально-наукових інститутів) здійснюють вибір замість нього з урахуванням найбільш оптимальної наповнюваності віртуальних груп/потоків.

4) Формування навчальних груп/потоків для вивчення вибіркової дисципліни. На цьому етапі відповідальні працівники ВООП (навчально-наукових інститутів) спільно із адміністратором АСУ НАВС на основі аналізу результатів вибору Здобувачами навчальних дисциплін формують віртуальні групи/потокі для їх вивчення. При зарахуванні на вивчення окремих вибіркової дисципліни перевага надається Здобувачам, які здійснили свій вибір раніше.

При цьому навчальні групи для вивчення вибіркової навчальної дисципліни формуються з урахуванням таких вимог до мінімальної та максимальної кількості здобувачів у них: для очної форми навчання – не менше 15 та не більше 30 осіб; для заочної форми навчання – не менше 15 та не більше 35 осіб. Вказані обмеження не поширюються на ті випадки, коли певну навчальну дисципліну обрали всі Здобувачі, які навчаються на відповідному курсі/потокі.

5) Підтвердження Здобувачам їх вибору навчальних дисциплін. Таке підтвердження відбувається шляхом внесення відповідної інформації про обрані навчальні дисципліни до індивідуальних навчальних планів Здобувачів в їх особистих кабінетах в АСУ НАВС. У разі неможливості формування групи/потокі для вивчення обраної Здобувачем за першою пріоритетністю навчальної дисципліни, застосовується наступна визначена ним пріоритетність вибору.

4.7. Інформація про остаточні результати вибору Здобувачами навчальних дисциплін, кількість груп/потоків, їх кількісний та якісний склад тощо, відповідальними працівниками ВООП (навчально-наукових інститутів)

передається на кафедри, за якими закріплено викладання обраних навчальних дисциплін, для формування навчального навантаження відповідним науково-педагогічним працівникам.

4.8. Якщо Здобувач із поважної причини не мав можливості реалізувати своє право на вільний вибір навчальних дисциплін у визначені терміни, або якщо він виявив помилку щодо свого волевиявлення чи має бажання змінити його, він звертається до начальника ВООП (навчально-наукового інституту) із заявою на ім'я першого проректора Академії на зміну вибіркової дисципліни (дисциплін) у сформованому індивідуальному навчальному плані.

Заява на зміну вибірових дисциплін має бути подана Здобувачем не пізніше, ніж за місяць до початку семестру, в якому відповідні дисципліни викладаються. У разі прийняття позитивного рішення за результатами розгляду заяви, запис Здобувача на нові вибіркові дисципліни здійснюється з урахуванням уже сформованих навчальних груп/потоків. Зміна обраних навчальних дисциплін після початку навчального семестру, в якому вони викладаються, не допускається.

4.9. Здобувачам, які поновлюються, переводяться на навчання, допускаються до занять після виходу з академічної відпустки надається можливість реалізувати їх право на вільний вибір навчальних дисциплін відповідно до навчального плану з переліку вибірових дисциплін, за якими уже сформовано навчальні групи/потоки на відповідний навчальний рік.

4.10. Результати вибору Здобувачем навчальних дисциплін із Каталогу (переліку спеціалізованих блоків навчальних дисциплін) вносяться до його індивідуального навчального плану. Вивчення Здобувачем обраних ним навчальних дисциплін у відповідному семестрі є обов'язковим. Невиконання Здобувачем індивідуального навчального плану в частині вивчення вибірових навчальних дисциплін тягне за собою виникнення академічної заборгованості, яка має бути ліквідована в терміни та в порядку, визначеному «Положенням про ліквідацію академічної заборгованості та академічної різниці в НАВС».

4.11. Координація роботи щодо реалізації Здобувачами вільного вибору навчальних дисциплін покладається на гарантів відповідних освітніх програм, начальника відділу організації освітнього процесу, начальника відділу інформаційно-комунікаційного забезпечення, директорів (заступників директорів) навчально-наукових інститутів (відділів), завідувачів кафедр.